

Efemèride. Enguany es compleixen 50 anys de l'enderrocament del teatre i cinema més gran que ha tingut mai Tortosa. Avui encara desperta la nostàlgia dels tortosins

Les muses del Coliseum

MARINA PALLÀS CATURLA
TORTOSA

Tots atresorem al regne de la nostra infància el record feliç d'una tarda de cine. Els cinemes són refugis, portes a nous mons. Enguany es compleixen 50 anys de l'enderrocament de l'espectacular teatre i cinema Coliseum de Tortosa. Però no tot el Coliseum va enderrocar-se. Encara una petita part del «Coli», com li deien els tortosins, sobreviu en la Tortosa d'avui.

El Coliseum perviu en la memòria dels tortosins com el cinema i teatre més magnífic que ha tingut mai la ciutat. No és per menys: era un edifici imponent amb una contudent façana que donava a la plaça Alfons XII, cor de la ciutat i de la burgesia tortosina, i tenia fins a 1.153 localitats, entre el pati de butaques i els amfiteatres. La seua façana era presidida, dalt de tot, per dues escultures de les muses de la comèdia i la dansa. Per l'escenari de 10,17 metres d'amplada i 6 de profunditat (aproximadament com el Principal de Barcelona), van desfilar les millors compa-

nyies de teatre i les seues sessions de tarda amb la projecció de westerns, aventures i romanços van il·luminar el rostre i la mirada de diverses generacions de tortosins durant 30 anys.

Una gran festa

El dimecres 3 d'octubre del 1934 es va inaugurar oficialment el Teatro Coliseum, a la llavors anomenada Plaça de la República, al solar que va deixar el Teatro Principal després del seu incendi el 1932. El propietari del «Coli», Bernardo Grego, hi va invertir, segons el *Diari de Tarragona* de 1934, més d'un milió de pessetes per oferir les últimes tecnologies de l'època i totes les comoditats.

La inauguració va ser un èxit, una gran festa. Aquella primera tarda es va projectar *El altar de la moda*, comèdia musical de l'actor William Powell que s'havia estrenat recentment a Barcelona. Pel que contenen els diaris de l'època, l'espai era impressionant i s'havien cuidat tots els detalls. Les llotges del pati estaven entapissades en vellut de color granat i els cortinatges eren blaus. El *Correo de Tortosa* del dia 4 re-

latava a la seua crònica: «mucho antes de abrir sus puertas el Teatro Coliseum (...) era numerosísimo el público estacionado ante la fachada. El salón ofrecía un aspecto magnífico, causanda grata impresión su conjunto en todos, por la elegancia y gusto exquisito que ha presidido en la distribución, decorado, iluminación, mobiliario y demás detalles (...).

El Coliseum es va inaugurar el 1934 a la llavors anomenada plaça de la República

Puede decirse que en el Coliseum se reunió ayer tarde lo más selecto de la buena sociedad local, representaciones, además, de las autoridades, entidades, banca, prensa, etc».

El cor de Tortosa

El propietari i impulsor del Coli era Bernardo Grego Vall's (1859-1952), que des de jove va destacar en el negoci de l'oli, i va arribar a tenir una de les empreses

més importants de l'època. La casa Bernardo Grego, a l'actual carrer Argentina, es troba a la vora d'on s'accedia al Coliseum, i contenen que Grego podia comprovar l'afluència de públic i l'èxit de la pel·lícula des del mateix mirador de casa.

La ubicació del Coli era privilegiada: «la plaça Alfons en aquell moment era la plaça de l'Eixample tortosí, quan es construïa a finals del segle XIX. Els edificis més emblemàtics es troben allí, com la clínica Sabaté i més tard el centre del comerç. Era un centre neuràlgic», explica l'historiador i director de l'Arxiu Comarcal del Baix Ebre, Albert Curto.

«A la primera part del segle XX hi ha un ressorgiment a Tortosa fruit de la força de la burgesia vinculada al sector agrícola, sobretot al sector de l'arròs i de l'oli. Totes les cases modernistes que s'implanten a l'Eixample són de famílies potentades que tenen negocis en aquests àmbits. Estan posicionats en política, tenen influències en els mitjans de comunicació o relacions amb Madrid. El cine Coliseum és això; ho impulsa Grego en aquest marc. No

ho va impulsar l'ajuntament sinó ell. Va invertir en la ciutat», expressa l'historiador Andreu Caralt. «La plaça era un espai central a la ciutat, que amb el temps ha canviat els eixos de centralitat. La plaça mateixa ha canviat molt al llarg de la història. Era un centre neuràlgic de la fortalesa que tenia Tortosa en la primera part del segle XX i que se'n va anar en orris després».

Josep Maria Martino (1891-1957) va ser l'arquitecte dels cinemes Coliseum i Niza a Tortosa. L'any 1921 havia realitzat l'avantprojecte del Teatre de la Ciutat a Barcelona. Aquell mateix any, i fins 1925, és l'autor, a Sitges, del projecte del Teatre del Casino Prado, obra que actualment es conserva igual. «Martino va ser l'arquitecte municipal de Sitges des de 1916 fins la Guerra Civil. És un dels principals arquitectes noucentistes catalans. També va ser l'arquitecte principal de la ciutat jardí de Terramar, el 1919», detalla la historiadora de l'art de Sitges Belí Artigas.

Solament dos anys després de la inauguració del Coliseum, va esclatar la Guerra Civil. Tortosa